

University of Groningen

Huisplaatsen in De Onlanden

Nicolay, Johan

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

2018

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Nicolay, J. (2018). *Huisplaatsen in De Onlanden: De geschiedenis van een Drents veenweidegebied*. (34 redactie) (Grondsporen; Nr. 34). Groninger Instituut voor Archeologie, Rijksuniversiteit Groningen.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Bijlage 4.1. Resultaten booronderzoek

In deze bijlage is een overzicht opgenomen van de resultaten van het booronderzoek, dat als aanvulling op de begeleiding en kartering in de polder Matsloot-Roderwolde is uitgevoerd. Per locatie zijn de x- en y-coördinaten vermeld, samen met een beschrijving en interpretatie van de laagopvolging.

Locatie: A (227.967/578.211)

Criteria: op het AHN2 is een duidelijke verhoging zichtbaar. Bij de oppervlaktekartering zijn hier geen vondsten aangetroffen.

Aantal boringen: 1 (boornummer 9953)

Laagopvolging: de bovenste 0,5 m van de laagopvolging bestaat uit licht tot sterk kleiig veraard en amorf veen met een losse structuur. Hieronder bevindt zich een ten minste 1,0 m dikke laag organisch materiaal met onderin veenbrokken met recente wortelmatten. Op grond van de aanwezigheid van deze wortelmatten is geconcludeerd dat het hier om een recente verstoring gaat. Ook het onregelmatige oppervlak van de verhoging wijst hierop.

Vondsten/archeologische lagen: geen

Type locatie: geen vindplaats

Conclusie: uit de boring die op deze locatie is gezet, blijkt dat het hier niet om een huisplaats, maar om recent opgebrachte grond gaat.

Locatie: B (227.957/578.464)

Criteria: op het AHN2 is een kleine verhoging zichtbaar. Daarnaast vertoont het maaiveld hier microreliëf met smalle, lineaire verhogingen en depressies; van een duidelijk gedefinieerd slotenpatroon (zoals bijvoorbeeld rondom een huisplaats) is echter geen sprake. Bij de begeleiding zijn hier 60 kogelpotscherven gevonden (vondstnummer 1201 en 1205)

Aantal boringen: 4 (boornummers 9954 t/m 9957)

Laagopvolging: de top van de laagopvolging in de boringen bestaat uit een 0,15 m tot 0,23 m dikke laag grijze, matig siltige, licht doorwortelde klei. In boring 9957 bevat de basis van deze kleilaag kleine geelgrijze kleibrokjes met ijzeroxidevlekjes, die als restanten van een vloerniveau zijn geïnterpreteerd. Het kijkgaatje dat op de plek van boring 9956 gegraven is, laat zien dat dit vloerniveau overigens niet meer intact is, maar door ploegen grotendeels in de bouwvoor is opgenomen. Onder de kleilaag bevindt zich in alle boringen een enkele centimeters dunne laag licht tot sterk kleiig veraard veen, die als betredingshorizont is geïnterpreteerd.

Onder de betredingshorizont ligt een natuurlijk, onverstoorde veenpakket dat uit een laag hoogveen (veenmosveen en heideveen) op zeggeveen, rietveen of rietzeggeveen bestaat. In boring 9954 is tussen het zeggeveen en het hoogveen een laagje broekveen aangeboord.

Vondsten/archeologische lagen: als restanten van een vloerniveau geïnterpreteerde kleibrokjes; betredingshorizont

Type locatie: waarschijnlijke huisplaats

Type huisplaats: B1, B2, F2, G1

Huisplaatsnummer: 101

Conclusie: het booronderzoek heeft aangetoond dat zich op deze locatie waarschijnlijk een huisplaats bevindt of bevond. Weliswaar zijn resten van een vloerniveau aangeboord, maar dit is door latere verploeging niet meer intact.

Locatie: C (228.263/579.009)

Criteria: enkele clusters vondsten op vrij korte afstand van elkaar (14-28 vondsten; vondstnummers 605, 1791 en 1792). Op het AHN2 is geen duidelijke verhoging zichtbaar die op de aanwezigheid van een huisplaats zou kunnen wijzen. Wel zitten hier een paar opvallende afwijkingen in het slotenpatroon.

Aantal boringen: 2 (boornummers 9958 en 9959)

Laagopvolging: de top van de laagopvolging in boring 9958 bestaat uit een 0,1 m dikke laag recent ogend zeggerietveen. Hieronder bevindt zich een dunne laag sterk kleiig rietveen en een tweede laag met zegge- en zeggerietveen.

In boring 9959 begint de laagopvolging met een 0,1 m dikke, recent doorwortelde kleilaag op een licht veraarde laag zeggeveen. Hieronder ligt rietzeggeveen met op ca. 0,65 m onder maaiveld een ingeschakelde kleilaag.

Vondsten/archeologische lagen: geen

Type locatie: geen vindplaats

Conclusie: het booronderzoek heeft geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een huisplaats opgeleverd. Daarbij moet wel vermeld worden dat de mogelijkheden voor (aanvullend) booronderzoek zeer beperkt waren, omdat het centrum van de locatie nu midden in een nieuw gegraven sloen ligt. Het is daarom niet uitgesloten (ook gezien het opvallende slotenpatroon) dat hier wel een huisplaats gelegen heeft.

Locatie: D (228.287/578.900)

Criteria: verhoging zichtbaar op het AHN2; cluster van 32 vondsten bij begeleiding (vondstnummer 598).

Aantal boringen: 2 (boornummers 9960 en 9961)

Laagopvolging: de top van de laagopvolging bestaat in beide boringen uit een dun kleidek (donkergrijze matig siltige klei). In boring 9960 is hieronder een 7 cm dikke kleilaag met houtskoolfragmentjes aangeboord. Deze kleilaag is mogelijk een ophogingspakket. Hieronder, en in boring 9961 direct onder het kleidek, ligt een als een betredingshorizont geïnterpreteerde kleilaag. Deze betredingshorizont bestaat respectievelijk uit bruin-grijze matig siltige klei met veen- en kleibrokken en donker grijsbruine, licht siltige klei met veenbrokken.

Onder de betredingshorizont bevindt zich in beide boringen een natuurlijk veenpakket. De top hiervan bestaat uit veenmosveen of heideveen, met daaronder zeggeveen, rietzeggeveen en rietveen.

Vondsten/archeologische lagen: houtskool in een mogelijk ophogingspakket; betredingshorizont

Type locatie: mogelijke huisplaats

Type huisplaats: C1/F1?

Huisplaatsnummer: 103

Conclusie: het booronderzoek heeft niet met zekerheid vast kunnen stellen dat locatie D een huisplaats is, en daarom wordt deze locatie als "mogelijke huisplaats" gecategoriseerd. Aanwijzingen voor een vloerniveau ontbreken, maar

de omstandigheden (het maaiveld stond op het moment van boren enkele centimeters tot meer dan een decimeter onder water) maakten het onmogelijk om de boringen met de schep te controleren of om hogere delen van het maaiveld te zoeken.

Locatie: E (228.300/578.821)

Criteria: deze locatie viel tijdens het booronderzoek op door een duidelijk drogere, grasrijke vegetatie. Op het AHN2 zijn geen bijzonderheden te zien. De locatie valt buiten de plagzones, en er is dus geen begeleiding geweest.

Aantal boringen: 1 (boornummer 9962)

Laagopeenvolging: de laagopeenvolging bestaat uit een 0,05 m dik kleidek op hoogveen. In de top van het hoogveen is een dunne betredingshorizont ontwikkeld. Onder het hoogveen ligt zegge- en zeggerietveen. In verschillende boringen (niet beschreven) rondom boring 9962 is dezelfde laagopeenvolging aangetroffen.

Vondsten/archeologische lagen: betredingshorizont

Type locatie: geen vindplaats

Type huisplaats: X

Conclusie: hoewel de betredingshorizont wel op landgebruik of ontginning wijst, ontbreekt bewijs voor de aanwezigheid van een huisplaats. Het is overigens wel opvallend dat hier nog hoogveen aanwezig is. Vrijwel overal in het onderzoeksgebied is dit veen verdwenen, en alleen onder huisplaatsen is het bewaard gebleven.

Locatie: F (228.182/578.491)

Criteria: op het AHN2 is een opvallende hoogte zichtbaar. Ook het slotenpatroon vertoont hier wat afwijkingen. Bij de begeleiding zijn hier geen vondsten gedaan; in de percelen rondom de locatie zijn wel vondsten gedaan maar geen duidelijke vondstenclusters aangetroffen.

Aantal boringen: 1 (boornummer 9952)

Laagopeenvolging: de bovenste 0,7 m van de laagopeenvolging bestaat uit donkergrijsbruine, matig siltige, sterk humeuze klei met veen- en kleibrokken. Deze laag is als verstoorde of opgebrachte grond geïnterpreteerd. Hieronder bevindt zich de oorspronkelijke bouwvoor (donkergrijze, matig siltige, matig humeuze klei). De natuurlijke ondergrond onder deze bouwvoor bestaat uit rietzegge- en zeggerietveen met een inschakeling van licht doorwortelde fijne detritusgyttja.

Vondsten/archeologische lagen: geen

Type locatie: geen vindplaats

Conclusie: het booronderzoek heeft aangetoond dat het hier niet om een huisplaats, maar om een locatie met (recent) opgebrachte grond gaat.

Locatie: G (226.376/577.766)

Criteria: op het AHN2 is tegen de noordwestelijke slootrand aan een kleine verhoging zichtbaar. Op het perceel zijn twee clusters vondsten aangetroffen (vondstnummers 363 en 364)

Aantal boringen: 3 (boornummers 9974 t/m 9976; geen GPS-coördinaten)

Laagopeenvolging: de top van de laagopeenvolging bestaat uit een grijze tot donker grijsbruine, humeuze kleilaag. In boring 9974 ligt deze kleilaag op een natuurlijk veenpakket, waarvan de bovenste 15 cm veraard zijn. In boring 9975 be-

staat de het veenpakket uit broekveen op zeggeveen. Boring 9976 is gezet op een plek die in het veld hoger leek te liggen. Ook de aanwezigheid van molshopen en een vegetatie met minder pitrus lijken hier op te wijzen. Boring 9976 wijkt af van de andere twee boringen, omdat hierin tussen de afdekende kleilaag en het natuurlijke veen een als mogelijke rest van een vloerniveau geïnterpreteerde kleilaag (grijze, licht humeuze klei met kleibrokken en ijzeroxidevlekken) ligt. Onder dit mogelijke vloerniveau ligt broekveen en rietzeggeveen.

Vondsten/archeologische lagen: mogelijk restant vloerniveau

Type locatie: mogelijke huisplaats

Type huisplaats: B1, B2, F2, G1

Huisplaatsnummer: 104

Conclusie: hoewel er in de boringen geen aardewerk of andere harde aanwijzingen voor een huisplaats zijn aangetroffen, is er op grond van de aanwezigheid van twee vondstconcentraties en een mogelijk restant van een vloerniveau voor gekozen om deze locatie als “mogelijke huisplaats” te interpreteren.

Locatie: H (225.973/578.223)

Criteria: op het AHN2 is mogelijk een kleine verhoging zichtbaar. Op luchtfoto's is echter niets te zien. De begeleiding heeft een kleine vondstconcentratie opgeleverd (vondstnummer 377).

Aantal boringen: 4 (boornummers 9963 t/m 9966; geen GPS-coördinaten)

Laagopeenvolging: de top van de laagopeenvolging bestaat in alle boringen uit een ongeveer 0,15 m dikke laag matig siltige, licht tot matig humeuze klei. In drie boringen (boringen 9963, 9964 en 9966) bevindt zich hieronder een kleilaag met oranjegrijze kleivlekjes of -brokjes met ijzeroxidevlekken (fig. 4.18). Het kijkgaatje dat op de plek van boring 9963 gegraven is, laat zien dat het hier om een discontinu vloerniveau gaat (fig. 4.19). In boring 9966 is een klein fragment kogelpotaardewerk in het niveau met de kleibrokjes aangetroffen. In boring 9965 ontbreekt het niveau met kleibrokjes; hier bevat de kleilaag kleinere klei- en veenbrokjes en lijkt het vloerniveau geheel in de bouwvoor opgenomen.

In boring 9963 ligt een 0,32 m dikke laag klei met veen- en kleibrokken onder het vermoedelijke vloerniveau. De interpretatie van deze laag is onduidelijk, maar het zou zowel om een ophogingspakket als om de vulling van een ingraving kunnen gaan.

Onder de hierboven beschreven antropogene pakketten ligt in alle boringen een betredingshorizont, die uit amorf, soms wat kleilig veen bestaat, al dan niet met kleine kleibrokjes. Deze betredingshorizont vormt de top van een verder natuurlijk veenpakket, dat hoofdzakelijk uit zegge- of rietzeggeveen bestaat.

Vondsten/archeologische lagen: aardewerk (boring 9966); vloerniveau; mogelijk ophogingspakket of spoorvulling; betredingshorizont

Type locatie: huisplaats

Type huisplaats: B1, B2, D2

Huisplaatsnummer: 99

Conclusie: het booronderzoek heeft aangetoond dat het hier om in ieder geval één huisplaats gaat, maar, gezien de

afstand tussen de boringen, mogelijk ook om meerdere. Het ontbreken van GPS-data van de boringen maakt een betere inschatting van het aantal huisplaatsen niet mogelijk.

Locatie: I (226.023/578418)

Criteria: op het AHN2 is hier een aantal smalle, haaks op elkaar en op de verkavelingsstructuur staande verhogingen te zien die samen twee min of meer vierkante structuren vormen. Bij de begeleiding zijn hier geen vondsten aangetroffen.

Aantal boringen: 1 (boornummer 9967; geen GPS-coördinaten)

Laagopeenvolging: de top van de laagopeenvolging bestaat uit een 0,24 m dikke laag grijze, matig siltige klei. Hieronder ligt een als spoorvulling geïnterpreteerd pakket klei en organisch materiaal (donkerbruingrijze, sterk humeuze klei en kleiige, zeer fijne detritusgyttja met klei- en/of veenbrokjes). Deze vulling lijkt plaatselijk iets vertrappt of verrommeld. Onder deze spoorvulling ligt een natuurlijk veenpakket dat uit rietzegge- en zeggeveen bestaat.

In verschillende (verder niet beschreven) boringen rondom boring 9967 zijn vergelijkbare laagopeenvolgingen aangetroffen.

Vondsten/archeologische lagen: spoorvulling

Type locatie: vindplaats s.l.

Conclusie: de op het AHN2 zichtbare structuur wekt sterk de suggestie van een huisplaats met een dubbele sloot. Noch de begeleiding, noch het booronderzoek hebben echter aanwijzingen voor een huisplaats opgeleverd. Toch is er hoogstwaarschijnlijk wel sprake van menselijke activiteit op deze locatie, maar uit het tot nu toe uitgevoerde onderzoek kan niet opgemaakt worden waaruit deze activiteiten bestonden. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat dit een door slotjes omringde hooiopper of vergelijkbare structuur zonder vloer- of vondstniveau is geweest. Met de beperkingen van het booronderzoek in het achterhoofd is het overigens niet uitgesloten dat dit wel degelijk een huisplaats is geweest, die door het aflaggen zo goed als helemaal is verstoord.

Locatie: J (226.029/578.373)

Criteria: op het AHN2 zijn geen verhogingen of andere bijzonderheden te zien. Bij de begeleiding is hier een klein vondstcluster aangetroffen (vondstnummer 1075). Gezien de resultaten van het booronderzoek op locatie G is in het veld besloten ook hier enkele boringen te zetten.

Aantal boringen: 3 (boornummers 9968 t/m 9970; geen GPS-coördinaten)

Laagopeenvolging: de top van de laagopeenvolging bestaat uit een dunne, als bouwvoor geïnterpreteerde kleilaag (matig siltige, matig humeuze klei).

In boring 9968 ligt onder de bouwvoor een donkergrijze, matig siltige kleilaag met veel oranjegrijze vlekken. In het kijkgaatje dat op deze plek gegraven is heeft deze laag een duidelijke brokkelige structuur. In deze laag is een fragmentje kogelpotaardewerk aangetroffen. Deze laag is geïnterpreteerd als een vertrappt of verrommeld vloerniveau. Onder dit verrommelde vloerniveau ligt een iets meer dan 0,3 m dikke kleilaag met daaronder een laag die geheel uit veen- en kleibrokkens bestaat. Deze laag is als spoorvulling geïnterpreteerd. De bovenste kleilaag kan daarbij overigens ook van natuurlijke oorsprong zijn, maar dit is in een

gutsboring niet altijd uit te maken. Onder deze antropogene pakketten ligt een natuurlijk veenpakket, dat uit zeggeveen, broekveen en rietveen bestaat.

In boringen 9969 en 9970 ligt een dunne, vrij egale en homogene kleilaag met enkele ijzeroxidevlekjes. Onder deze waarschijnlijk natuurlijke kleilaag ligt een betredingshorizont (amorf, licht kleiig veen met enkele kleine kleibrokkies) die de top van een verder natuurlijk veenpakket vormt. Dit veenpakket bestaat hoofdzakelijk uit zegge- en rietzeggeveen.

Vondsten/archeologische lagen: aardewerk; vertrappt/verrommeld vloerniveau; spoorvulling; betredingshorizont

Type locatie: huisplaats

Type huisplaats: B1, B2, F2, G1

Huisplaatsnummer: 100

Conclusie: het booronderzoek heeft aangetoond dat het hier om een huisplaats gaat, hoewel het vloerniveau niet meer zo goed herkenbaar is als bijvoorbeeld in locatie H. De aanwezigheid van een spoorvulling en aardewerk in het vertrapte/verrommelde vloerniveau ondersteunen deze interpretatie.

Locatie: K (226.235/578.405)

Criteria: bij de begeleiding is op deze locatie een klein cluster vondsten aangetroffen (vondstnummer 1056). Op het AHN2 zijn geen verhogingen of andere structuren te zien. Op de nieuwe luchtfoto's lijken wel wat structuren zichtbaar ten westen van de locatie; ten noordwesten is een structuurtje zichtbaar op de luchtfoto en een hoek in de sloot.

Aantal boringen: 1 (boornummer 9971; geen GPS-coördinaten)

Laagopeenvolging: de top van de laagopeenvolging bestaat uit een dunne, recent doorwortelde bouwvoor (donkergrijze, licht siltige klei). Hieronder bevindt zich een als spoorvulling geïnterpreteerd pakket klei en organisch materiaal (grijze, licht siltige klei met humusvlekken en lichtgrijsbruine fijne detritusgyttja met plantenresten en een naar beneden toe afnemend kleigehalte). Onder deze spoorvulling ligt een natuurlijk pakket zeggeveen.

Vondsten/archeologische lagen: spoorvulling

Type locatie: vindplaats s.l.

Type huisplaats: X

Conclusie: noch de begeleiding, noch het booronderzoek hebben overtuigende aanwijzingen voor een huisplaats opgeleverd. Toch is er hoogstwaarschijnlijk wel sprake van menselijke activiteit op deze locatie, maar uit het tot nu toe uitgevoerde onderzoek kan niet opgemaakt worden waaruit deze activiteiten bestonden. De ligging van de locatie aan de rand van de sloot maakt verder onderzoek onmogelijk.

Locatie: L (226.383/578.475)

Criteria: op het AHN2 is een duidelijke verhoging zichtbaar. Op de bodemkaart is hier een kleine polygoon met code kWp (moerige podzolgrond met een klei- of zaveldek en een moerige tussenlaag) aangegeven. Bij de begeleiding is hier een vondst aangetroffen (vondstnummer 1126).

Aantal boringen: 2 (boornummers 9972 en 9973; geen GPS-coördinaten)

Laagopeenvolging: de toplaag in boring 9972 bestaat uit een 10 cm dikke laag amorf, sterk zandig veen. Hieronder bevindt zich dekzand, waarin een podzolbodem ontwikkeld

is. De Ah-horizont van deze podzolbodem vertoont kenmerken van secundaire vernatting. In boring 9973 ontbreekt de venige top laag, en ligt het dekzand met podzolbodem direct onder maaiveld. De bovenste horizont van de podzolbodem lijkt wat verrommeld, en is daarom als een Ahp-horizont geïnterpreteerd. Ook hier vertoont het bodemprofiel sporen van secundaire vernatting. In de Ahp-horizont en in de Bh-horizont zijn fragmentjes houtskool aangetroffen. Daterende vondsten zoals aardewerk of bewerkt vuursteen zijn niet aangetroffen.

Vondsten/archeologische lagen: houtskool

Type locatie: dekzandkop met sporen van gebruik/bewoning

Conclusie: locatie L is een dekzandkop die dermate hoog is, dat het dekzand plaatselijk dagzoomt. In het dekzand is een podzolbodem ontwikkeld. Het houtskool in boring 9972 wijst op gebruik of bewoning, maar uit welke periode dat dateert kan aan de hand van dit onderzoek niet vastgesteld worden.

Locatie: M (228.181/578.233)

Criteria: deze locatie is per toeval ontdekt bij het booronderzoek in 2014 naar de omvang van het meer dat bij huisplaats 77 is aangetroffen.

Aantal boringen: 9 (boornummers 9922, 9928 t/m 9935)

Laagopeenvolging: de top van de laagopeenvolging in boring 9922 bestaat uit een ca. 0,36 m dikke laag rietzeggeveen, waarvan de top iets kleiig en veraard is. Hieronder bevindt zich een heterogeen pakket, dat zich vooral kenmerkt door een afwisseling van kleiige en venige lagen, en het voorkomen van veen- en kleibrokken. De dikte van dit pakket bedraagt iets meer dan 0,8 m. In het pakket zijn geen archeologische indicatoren zoals houtskool of aardewerk aangetroffen. De interpretatie van dit pakket is niet eenvoudig, hoewel het vaststaat dat het hier, ondanks het ontbreken van archeologische indicatoren, om een antropogeen pakket gaat.

Onder dit archeologische pakket ligt in boring 9922 een laag tamelijk amorf rietveen op dekzand. In de top van het dekzand, waarin een podzolbodem ontwikkeld is, ligt op ca. 1,5 onder maaiveld. Waar het archeologische pakket dunner is (zoals bijv. in boring 9929 en 9932) ligt dit pakket op lagen gelamineerde klei, detritusgyttja of galigaanveen, met daaronder net als in boring 9922 rietveen en dekzand.

In verschillende boringen, die op korte afstand van boring 9922 zijn gezet, is het hierboven beschreven archeologische pakket eveneens aangetroffen. De omvang van deze locatie lijkt, op grond van het booronderzoek, beperkt tot maximaal 15 x 25 m.

Vondsten/archeologische lagen: archeologisch pakket

Type locatie: nabij huisplaats

Type huisplaats: X

Conclusie: in verschillende boringen zijn duidelijke antropogene pakketten aangetroffen, maar aanwijzingen voor een huisplaats (zoals een vloerniveau of aardewerk) ontbreken. Mogelijk gaat het hier om een zone met oeverversteving, zoals ook in de profielen van huisplaats 77 is aangetroffen. Het ligt dan overigens voor de hand te veronderstellen dat deze zone zich in ieder geval tussen deze locatie en huisplaats 77 heeft uitgestrekt, maar dat deze door de gehanteerde boormethode niet is aangeboord.

Locatie: N (228.363/577.981)

Criteria: deze locatie is per toeval ontdekt bij het booronderzoek in 2011 naar de omvang van het meer dat bij huisplaats 77 is aangetroffen. Op het AHN2 zijn geen bijzonderheden te zien.

Aantal boringen: 3 (boornummers 7712, 7714 en 7715)

Laagopeenvolging: de laagopeenvolging in boring 7714 bestaat uit een dunne verstoorde laag (het gevolg van het afplaggen ter plaatse) op zwak kleiig veraard veen. Hieronder ligt een kleilaag (bruingrijze, zwak siltige, zwak humeuze klei) met veen- en kleibrokken en een rommelige, brokkelige structuur. Deze laag is als mogelijke terplaag geïnterpreteerd, hoewel het niet uitgesloten is dat het hier om een betredingshorizont gaat. Onder deze antropogene laag ligt een onverstoord pakket organisch materiaal, dat uit een afwisseling van riet- en zeggeveen, galigaanveen en detritusgyttja bestaat. Binnen dit pakket komen twee dunne kleilaagjes voor, evenals een 0,1 m dikke laag zeer fijn zand. Het pleistocene oppervlak ligt op 1,35 m –mv.

De laagopeenvolging in boring 7715 bestaat uit een bouwvoor/verstoorde laag op een 0,15 m dikke laag zwak kleiig organisch materiaal met kleibrokken. In het veld is deze laag als “vloer” geïnterpreteerd. Deze interpretatie is niet door het graven van een testputje bevestigd, maar het staat in ieder geval vast dat het hier om een antropogene laag gaat. Onder dit mogelijke vloerniveau ligt een natuurlijk pakket organisch materiaal, dat hoofdzakelijk uit fijne detritusgyttja bestaat en waarvan de top veraard is.

In boring 7712, die tussen 7714 en 7715 in ligt, zijn geen antropogene pakketten aangetroffen. De laagopeenvolging bestaat hier uit een laag kleiig veen op zeggeveen en detritusgyttja met enkele kleiige inschakelingen. De basis van het organische pakket wordt gevormd door een dunne laag rietveen. Onder het organische pakket ligt pleistoceen zand, waarvan de top (op 1,04 m –mv) door bodemvorming aangerijkt is met humus. In de top van deze vaaggrond zijn enkele spikkels houtskool aangetroffen.

Vondsten/archeologische lagen: mogelijk vloerniveau; terplaag of betredingshorizont

Type locatie: mogelijke huisplaats

Type huisplaats: niet te bepalen

Huisplaatsnummer: 105

Conclusie: in boringen 7714 en 7715 zijn duidelijke antropogene pakketten aangetroffen, maar in de boringen zijn geen eenduidige aanwijzingen (zoals aardewerk) voor een huisplaats aangetroffen. Tijdens het boren zijn op het afgeplagde maaiveld wel enkele scherven (niet verzameld) en brokjes klei, die op een (verstoorde) vloer kunnen wijzen, gevonden. Het is daarom goed mogelijk dat hier, of in de directe omgeving van de boorlocaties, een huisplaats ligt of heeft gelegen.

Locatie: O (226.278/578.137)

Criteria: op het AHN2 is een serie kleine verhogingen zichtbaar. Bij de begeleiding zijn in de omgeving enkele vondsten gedaan, maar van vondstconcentraties lijkt geen sprake.

Aantal boringen: 2 (boornummers 9982 en 9983)

Laagopeenvolging: in boring 9982 is onder een 0,23 m dik rommelig en waarschijnlijk opgebracht pakket een lichtgrijs kleibrok met ijzeroxidevlekken aangeboord. Dit

is waarschijnlijk een restant van een vloerniveau. In het rommelige pakket is een fragmentje kogelpotaardewerk aangetroffen. Onder de laag met het vloerbrosje ligt een als betredingshorizont geïnterpreteerde veenlaag met kleibrosjes. In een boring op 0,2 m afstand van 9982 is op het niveau van deze betredingshorizont een donkergrijze tot donker blauwgrijze, matig siltige en licht zandige kleilaag aangeboord. De interpretatie van deze laag is onduidelijk; mogelijk gaat het hier eveneens om een vloerniveau. Onder de betredingshorizont ligt een natuurlijk veenpakket (riet- en rietzeggeveen). Van de boringen die op enkele decimeters tot meters afstand rondom deze boring zijn gezet is alleen genoteerd dat de top van de laagopeenvolging nogal wisselde. Van een continu vloerniveau is dus geen sprake. De laagopeenvolging in boring 9983 bestaat uit een 0,45 m dik rommelig, waarschijnlijk opgebracht pakket. Hieronder bevindt zich een natuurlijk veenpakket, dat uit detritusgyttja, zeggeveen en rietzeggeveen bestaat.

Vondsten/archeologische lagen: restant vloerniveau; kogelpotaardewerk

Type locatie: waarschijnlijk huisplaats

Type huisplaats: B1, B2, C2, D2, F2, G1

Huisplaatsnummer: 102

Conclusie: het restant vloerniveau en kogelpotaardewerk zijn waarschijnlijk afkomstig van een huisplaats. De op korte afstand sterk wisselende laagopeenvolgingen en het rommelige, brokkelige oppervlak wijzen er echter wel op dat dit materiaal waarschijnlijk niet in situ is (de locatie ligt op de rand van een storthoop). Waarschijnlijk is dat een huisplaats op of in de directe omgeving van de hier opgegeven centrumcoördinaten ligt of heeft gelegen.

Locatie: P (226.363/577.800)

Criteria: bij de begeleiding is hier een concentratie vondsten (n=54) aangetroffen. Op het AHN2 zijn geen bijzonderheden te zien.

Aantal boringen: geen

Laagopeenvolging: n.v.t.

Vondsten/archeologische lagen: n.v.t.

Type locatie: onbekend

Conclusie: deze locatie ligt onder een nieuw aangelegde kade, en is daarom niet meer toegankelijk voor onderzoek. Mocht het hier om een archeologische vindplaats gaan, dan wordt deze *in situ* beschermd door de kade.

Locatie: Q (226.155/577.947)

Criteria: bij de begeleiding zijn hier enkele vondsten gedaan, maar van een vondstencluster is geen sprake. Op het AHN2 zijn geen bijzonderheden te zien. Op het perceel ten westen van deze locatie is wel een min of meer rechthoekige verhoging zichtbaar. Mogelijk had het booronderzoek hier plaats moeten vinden. Op ca. 60 m ten noorden van de locatie is een kleine, opvallende verhoging op het AHN2 zichtbaar.

Aantal boringen: 1 (boornummer 9978)

Laagopeenvolging: de top van de laagopeenvolging bestaat uit een dunne, verrommelde laag sterk kleiig veen. Hieronder bevindt zich een natuurlijk veenpakket, waarvan de top veraard en licht kleiig is. Naar onderen toe bestaat het veenpakket uit broekveen en zeggeveen. Er zijn geen archeologische indicatoren in de boring aangetroffen.

Type locatie: geen vindplaats

Conclusie: het booronderzoek heeft aangetoond dat op deze locatie geen huisplaats ligt.

Locatie: R (228.640/577.475)

Criteria: deze locatie is tijdens het proefputjesonderzoek gevonden. Aanleiding om hier boringen te zetten waren enkele kleine, maar duidelijke verhogingen aan het oppervlak. Op het AHN2 is een min of meer rechthoekige verhoging van 35 bij 19 m te zien.

Aantal boringen: 2 (boornummers 9801 en 9802; geen GPS-coördinaten)

Laagopeenvolging: de top van de laagopeenvolging in boring 9801 bestaat uit een 0,28 m dikke bruingrijze, sterk siltige, humeuze kleilaag met fragmentjes verbrande klei. Gezien het siltgehalte gaat het hier mogelijk om een (recent verploegd) ophogingspakket, en niet om een natuurlijk kleidek. Hieronder ligt een als betredingshorizont geïnterpreteerde laag (donker grijsbruin, sterk kleiig veraard veen met klei- en veenbrosjes). Onder deze betredingshorizont ligt een natuurlijk veenpakket, waarvan de top licht veraard is, en dat verder uit zegge- en rietveen bestaat. Aan de basis van het veenpakket bevindt zich een met riet doorwortelde kleilaag. Hieronder ligt een laag sterk siltig, licht humeus, zeer fijn zand met lemige vlekjes, humusvlekken en enkele fragmentjes houtskool. Daterende vondsten zoals aardewerk of bewerkt vuursteen zijn niet aangetroffen. Hoe deze laag geïnterpreteerd moet worden is onduidelijk. Mogelijk gaat het hier om een archeologisch spoor, maar het zou ook om een natuurlijk fenomeen zoals een boomval kunnen gaan. Onder de zandlaag ligt keileem.

In boring 9802 bestaat de top van de laagopeenvolging eveneens uit een laag sterk siltige, humeuze klei. Hieronder ligt een als vloerniveau geïnterpreteerde kleilaag (grijze, matig siltige klei met ijzeroxidevlekjes) op een betredingshorizont (compact, zwak kleiig, veraard, mestachtig aandoend veen met kleibrosjes). Het natuurlijke veenpakket, dat onder de betredingshorizont ligt, bestaat uit heideveen, zegge- en rietveen; aan de basis ervan bevindt zich een met riet doorwortelde kleilaag en sterk kleiig rietveen. Onder het veen- en kleipakket bevindt zich dekzand, waarin een podzolbodem ontwikkeld is.

Vondsten/archeologische lagen: vloer; mogelijk ophogingspakket; betredingshorizont; verbrande klei; houtskool

Type locatie: huisplaats; mogelijk prehistorische vindplaats

Type huisplaats: onduidelijk. De lithologie van het vloerniveau (matig siltige klei) ligt feitelijk tussen een kleivloer en een keileemvloer in. Het hoge siltgehalte van de vermoedelijke ophogingslaag wijst mogelijk ook op het gebruik van keileem, maar dit is zonder nader onderzoek niet aan te tonen.

Huisplaatsnummer: 98

Conclusie: het houtskool in boring 9801 wijst op gebruik of bewoning. Uit welke periode deze dateren kan aan de hand van dit onderzoek niet vastgesteld worden, maar op grond van de stratigrafische positie ligt voor de hand dat het hier om een prehistorische vindplaats gaat.

Het vloerniveau dat in boring 9802 is aangetroffen, geeft aan dat het hier om een huisplaats gaat, hoewel andere aanwijzingen zoals aardewerk ontbreken.

Locatie: X1 (226.750/578.274)

Criteria: gelegen in oude slootvulling en tegen de geul aan. Ten westen van de locatie lijkt in de sloothoek een hoogte aanwezig op het AHN2.

Aantal boringen: n.v.t.

Type locatie: niet bereikbaar/verdwenen

Conclusie: deze locatie is door het gestegen waterpeil of verbrede sloten niet langer bereikbaar.

Locatie: X2 (227.185/579.050)

Criteria: op het AHN2 is een duidelijke verhoging van circa 10 x 10 m zichtbaar. De begeleiding op dit perceel heeft geen vondsten opgeleverd, maar dat kan ook zijn omdat er maar een klein deel van het perceel direct ten westen van deze verhoging is afgeplagd. Op andere percelen ten westen van deze locatie zijn wel vondsten gedaan.

Aantal boringen: n.v.t.

Type locatie: niet bereikbaar/verdwenen

Conclusie: deze locatie is door het gestegen waterpeil of verbrede sloten niet langer bereikbaar.

Locatie: X3 (228.361/578.848)

Criteria: iets ten zuiden van de locatie is een hoogte zichtbaar op het AHN; verschillende clustertjes vondsten bij begeleiding.

Aantal boringen: n.v.t.

Type locatie: niet bereikbaar/verdwenen

Conclusie: deze locatie is door het gestegen waterpeil of verbrede sloten niet langer bereikbaar.

Locatie: huisplaats 23 (228.622/578.712)

Criteria: voor een beschrijving van huisplaats 23, zie hoofdstuk 6. De boringen zijn gezet op opvallende verhogingen in het perceel ten westen van het perceel waarin het proefputje is aangelegd.

Aantal boringen: 2 (boornummers 2301 en 2302; geen GPS-coördinaten)

Laagopeenvolging: de top van de laagopeenvolging in boring 2301 bestaat uit een 0,15 m dikke laag donkergrijze, matig siltige klei. Hieronder bevindt zich een lichtgrijze, matig siltige kleilaag met enkele fragmentjes verbrande klei/leem en enkele ijzeroxidevlekjes. Deze als mogelijk vloerniveau geïnterpreteerde laag heeft een dikte van 0,25 m, en ligt op een als betredingshorizont beschreven laag sterk kleilig veraard veen met kleibrokken.

In boring 2302 bestaat de top van de laagopeenvolging eveneens uit een 0,15 m dikke laag donkergrijze, matig siltige klei. Evenals in boring 2301 bevindt zich hieronder een antropogene laag, in dit geval een 0,45 m dikke kleilaag (grijze, matig siltige, zwak humeuze klei) met veen- en kleibrokken, fragmentjes houtskool en een zeer klein fragmentje kogelpotaardewerk (niet verzameld). Mogelijk gaat het hier om een ophogingspakket of de vulling van een in-graving. Hieronder bevindt zich een natuurlijk veenpakket (overwegend zeggeveen), waarvan de top licht veraard is. Voor een beschrijving van de natuurlijke ondergrond wordt verder verwezen naar de catalogus van huisplaatsen.

Vondsten/archeologische lagen: mogelijk vloerniveau; archeologische laag; aardewerk; houtskool; verbrande klei/leem

Type locatie: huisplaats

Conclusie: de boringen tonen aan dat de op het AHN2 en in het veld zichtbare verhogingen een archeologische oorsprong hebben, en daarom bij huisplaats 23 moeten worden gerekend.